

Väestötietojärjestelmän turvakiellon käytännnesäännöt

28.2.2013

Dnro 715/420/13

28.2.2013

VÄESTÖTIETOJÄRJESTELMÄN TURVAKIELLON KÄYTÄNNESÄÄNNÖT

Väestörekisterikeskus vahvistaa henkilötietolain (523/1999) 42 §:n nojalla Väestötietojärjestelmän turvakiellon käytäntesäännöt tietosuojalainsäädännön soveltamiseksi ja hyvän tietojenkäsittelytavan edistämiseksi.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 4 §:n mukaan Väestörekisterikeskus vastaa väestötietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja tietotekniikasta, tietohallinnosta sekä rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Rekisterihallintoasetuksen (248/1996) 3 §:n mukaan Väestörekisterikeskuksen tehtävänä on kehittää väestötietojärjestelmän menetelmiä ja ohjata väestökirjanpidon paikallisviranomaisia. Väestörekisterikeskus suosittelee yhtenäisen ja hyvän käytännön edistämiseksi, että maistraatitkin noudattavat käytäntesääntöjen periaatteita.

Näiden käytäntesääntöjen tavoitteena on parantaa kansalaisten yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa, yhtenäistää tietojen luovutuksen käytäntöjä, parantaa turvakiellon laatua sekä ylläpitää ja edistää rekisteröityjen ja tiedon käyttäjien luottamusta väestötietojärjestelmää ja sen tietopalveluja kohtaan. Tavoitteena on myös tukea avoimuuden ja julkisuuden toteutumista väestötietojärjestelmän tietojen hyväksikäytössä.

Tällä päätöksellä kumotaan Väestötietojärjestelmän turvakiellon käytäntesäännöt 1.3.2010 dnro 86/420/10. Tämä päätös on voimassa toistaiseksi, ja käytäntesääntöjen periaatteita voidaan noudattaa 1.3.2013 lukien.

Ylijohtaja

Hannu Luntiala

Johtaja

Riitta Haggrén

SISÄLLYS

1.	Johdanto.....	1
2.	Säädösperusta.....	2
3.	Yleistä turvakiellosta	3
3.1	Yleistä.....	3
3.2	Turvakiellon hakeminen	4
3.3	Turvakiellon voimassaolo	5
3.4	Yhteysosoite	5
3.5	Turvakiellon alaiset tiedot.....	6
3.6	Tieto turvakiellon olemassa olosta	7
4.	Käsittelyn periaatteet.....	8
4.1	Yleistä.....	8
4.2	Käsittelyn pääperiaatteet sekä turvakiellon alaisten tietojen saantiin oikeutetut tahot.....	8
4.2.1	Turvakiellon alainen tieto voidaan luovuttaa vain viranomaiselle.....	8
4.2.2	Henkilöllä on oikeus saada omat tietonsa	9
4.2.3	Turvakiellon alaisia tietoja käsiteltäessä huomioon otettavaa.....	9
4.3	Turvakieltoa koskevan tiedon käyttö ja suojaus sekä niitä koskeva selvitys	10
4.3.1	Turvakiellon alaisten tietojen käyttäjät.....	10
4.3.2	Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta.....	10
4.4	Periaatteiden soveltaminen maistraateissa	11
5.	Tietopalvelukohtaiset periaatteet.....	11
5.1	Yleistä.....	11
5.2	Suorakäyttö- ja otekyselyt	12
5.3	Muutostietopalvelu	13
5.4	Sovelluskyselyt	14
5.5	Rekisterin kertapäivitys tai toistuva kertapäivitys.....	14
5.6	Poiminnat.....	14
5.7	Osoitepalvelu	15
5.8	Asiakirjapalvelut	15
5.9	Asukastietopalvelu	16

28.2.2013

1. Johdanto

Henkilölle voidaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukaisesti merkitä hakemuksesta turvakielto väestötietojärjestelmään, jos hänen tai hänen perheensä terveys taikka turvallisuus on uhattuna. Turvakielto rajoittaa huomattavasti henkilön kotikunta- ja yhteystietojen luovuttamista rekisteristä. Luovutusrajoituksella on myös vaikutusta siihen, miten luovutuksensaajan tulee käsitellä kiellon alaisia tietoja.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin (661/2009) 12.2.2013 hyväksytyn 36 §:n muutoksen (156/2013) perusteella on täydennetty tätä käytännesääntöä.

Vastaavankaltaisesta, mutta lähtökohtaisesti tiettyä viranomaista koskevasta turvakiellostä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). Viimeksi mainittua turvakieltoa voi pyytää viranomaiselta koskien sen ylläpitämiä henkilörekistereitä, ja asialla on erityisesti merkitystä, jos viranomaisen tietoja ei ylläpidetä väestötietojärjestelmän avulla.

Turvakielto on mahdollista myöntää esimerkiksi todistajan suojelutilanteissa, perheväkivaltatilanteissa tai sellaisille ammattiryhmille, jotka joutuvat säännöllisesti kokemaan vakavan fyysisen väkivallan uhkaa työnsä johdosta. Väestötietojärjestelmään merkittyjen turvakieltojen lukumäärä on lisääntynyt vuosittain, ja tällä hetkellä kieltoja on jo lähes 12.000 henkilöllä.

Suomessa ei ole keskitettyä turvakielto rekisteriä. Väestötietojärjestelmään merkitty turvakielto otetaan järjestelmän tietoja käsiteltäessä ja luovutettaessa huomioon. Koska väestötietojärjestelmän tietoja käytetään laajalti yhteiskunnan eri toiminnoissa, myös turvakielto tapaukseen liittyvä tietojen suojaamisratkaisu leviää melko kattavasti rekisterin muun tietojenluovutuksen yhteydessä.

Väestötietojärjestelmään merkittävä turvakielto estää kiellon alaisten tietojen luovuttamisen muille kuin viranomaisille. Viranomaisillekin turvakiellon alaisia tietoja voidaan luovuttaa vain rajoitetusti. Jos henkilölle ei ole merkitty väestötietojärjestelmään erityistä yhteysosoitetta, jota turvakielto ei koske, hänen asiointinsa etenkin yksityissektorin eri tahojen kanssa saattaa turvakielto tapauksissa vaikeutua huomattavasti.

Näiden käytännesääntöjen periaatteita on syytä noudattaa soveltuvasti luovutuksensaajien lisäksi myös Väestörekisterikeskuksessa ja maistraateissa sekä niiden yhteystyökumppaneina olevien järjestelmätoimittajien toiminnassa käsiteltäessä turvakieltoon liittyviä tietoja. Hallinnollinen vastuu turvakiellon alaisten tietojen käsittelystä toimittajien toiminnassa on ensisijaisesti väestökirjahallinnon viranomaisilla, lähinnä Väestörekisterikeskuksella.

Jos väestötietojärjestelmän tietojenluovutusasiakkaalla ei ole mahdollisuutta toteuttaa turvakiellon alaisten tietojen käsittelyä näiden käytännesääntöjen mukaisesti, on mahdollista, ettei tietojen luovuttamista voida toteuttaa haetulla tietojenluovutustavalla. Tällöin voidaan harkita esimerkiksi turvakiellon alaisten tietojen luovuttamista maistraatista niin kutsuttuna yksittäisenä tietojenluovutuksena.

28.2.2013

2. Säädösperusta

Suomen perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta ja säännöksessä edellytetään, että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojaamisen ja käsittelyn yleislaki on henkilötietolaki (523/1999). Se tulee sovellettavaksi henkilötietoja käsiteltäessä, jollei muualla lainsäädännössä ole asiaa koskevia erityissäännöksiä. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain turvakieltoa koskevat säännökset ovat tällaisia erityissäännöksiä. Myös muut kuin lain turvakieltoa nimenomaisesti koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi turvakieltoon liittyvissä tietojenluovutustilanteissa.

Väestötietojärjestelmään merkittävästä turvakiellosta ja sen kohteena olevien tietojen käsittelystä säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 36 ja 37 §:n erityissäännöksissä seuraavaa:

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 36 §:

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, voidaan väestötietojärjestelmään hakemuksesta tallettaa turvakielto. Kun turvakielto on talletettu järjestelmään, tämän henkilön kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto voidaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tämän henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Turvakielto koskee myös edellä mainitun henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista, kun hänen tietojaan luovutetaan väestötietojärjestelmästä.

Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, maistraatin on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään talletettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä turvakielto voi olla voimassa toistaiseksi.

Maistraatin on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 37 §:

28.2.2013

Viranomaisen, jolle väestötietojärjestelmästä on luovutettu turvakiellon kohteena olevia tietoja, ei saa luovuttaa tietoja edelleen eikä antaa niitä sivullisen nähtäväksi tai käsiteltäväksi, jollei laissa toisin säädetä. Viranomaisen on myös huolehdittava siitä, että tietoja saavat käsitellä vain sellaiset henkilöt, joiden tehtäviin kyseisten tietojen käsittely välittömästi kuuluu.

Kun rekisterihallinnon viranomaisen luovuttaa toiselle viranomaiselle turvakiellon kohteena olevia tietoja, sen on samalla ilmoitettava viranomaiselle myös turvakiellosta, jollei kysymys ole tiedon luovuttamisesta postilähetystä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten.

Myös väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 44 §:n säännökset ovat turvakielto tapauksissa keskeisiä. Mainitussa pykälässä säädetään tietojen käyttöä ja suojausta koskevasta selvityksestä, joka on turvakieltoihin liittyvissä tietojenluovutustilanteissa vaadittava säännöksen mukaisesti käyttäjältä ennen tietojen luovuttamista.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 44 §:

Ennen tietojen luovuttamista rekisterihallinnon viranomaisen voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitusta varten järjestetty. Tällainen selvitys on vaadittava, jos:

1) tiedot luovutetaan teknisen käyttöyhteyden avulla tai luovuttaminen koskee laajaa tietojoukkoa ja kysymys on 36-43 §:ssä säädettyjen tietojen luovuttamisesta; tai

2) tietojen käytön voidaan muusta perustellusta syystä olettaa loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojausta, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on annettava kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitusta varten järjestetty.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 52 §:ssä säädetään Väestörekisterikeskuksen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta. Väestörekisterikeskuksella on muun muassa 52 §:n 1 momentin mukaisesti oikeus saada turvakieltoihin liittyvissä tietojenluovutustilanteissa salassapitosäännösten estämättä luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön ja suojauksen seuranta ja valvonta varten välttämättömiä tietoja.

3. Yleistä turvakiellosta

3.1 Yleistä

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 36 § koskee rekisteröidylle kuuluvaa erityistä oikeutta saada hakemuksesta talletettua

28.2.2013

väestötietojärjestelmään turvakielto, kiellon myöntämisen edellytyksiä, hakemusmenettelyä ja voimassaoloa.

Turvakielto voidaan myöntää, jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Turvakiellon myöntämisen perusteena olevan **uhkan tulee olla ilmeinen**.

Turvakielto koskee asianomaisen henkilön yhteystietoja sekä tietyin edellytyksin hänen omistuksessaan tai hallinnassaan olevaa kiinteistöä, rakennusta ja huoneistoa koskevia tietoja. Turvakiellon hakijalla on kuitenkin mahdollisuus ilmoittaa yhteysosoite, jota turvakielto ei koske.

3.2 Turvakiellon hakeminen

Turvakiellon asettamisen edellytykset ovat objektiivisia edellytyksiä. Turvakieltoa koskevan hakemuksen pitää aina olla perusteltu ja siitä tulee selkeästi ilmetä uhka ja sen todennäköisyys sekä arvio uhkan kestosta.

Turvakieltoa koskevan hakemuksen voi jättää mille tahansa maistraatille. Käytännössä turvakieltoa haetaan yleensä henkilön kotikunnan maistraatilta.

Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Poikkeuksellisesti kiireellisen suojelutarpeen edellyttämässä tapauksissa suullinenkin hakemus voi olla riittävä. Tällöin maistraatin tulee huolehtia hakemuksen perusteiden dokumentoinnista sekä esimerkiksi siitä, että kirjallinen hakemus saadaan tarvittaessa myöhemmin.

Jos turvakieltohakemus tehdään muiden täysi-ikäisten perheenjäsenten osalta, tulee muiden osalta liittää kirjallinen valtuutus. Kuitenkin laillinen edustaja voi hakea henkilön puolesta turvakieltoa.

Lisätyn 36 §:n 4 momentin mukaan (156/2013) maistraatin on kerrottava turvakiellon hakijalle turvakiellon välittömistä vaikutuksista. Maistraattien on huolehdittava siitä, että turvakieltoa koskevaan päätökseen sisällytetään riittävän yksityiskohtaiset tiedot turvakiellon välittömistä vaikutuksista ja muista turvakiellon hakijalle tarpeellisista turvakieltoon liittyvistä seikoista.

Maistraatin on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset erityisesti siltä osin, että henkilön hakiessa turvakieltoa, turvakiellon ulottaminen kaikkiin samassa taloudessa asuviin otetaan korostetusti huomioon sekä mahdollisista vaikutuksista, joita voi seurata, jos turvakieltoa ei samalla haeta ja talleteta kaikille samassa taloudessa asuville perheenjäsenille. Erityisesti on korostettava sitä, että turvakielto koskee vain hakijaa, eikä vain yhdelle perheen jäsenelle myönnetyllä turvakiellolla ole automaattista vaikutusta muiden perheenjäsenten tietojen luovutukseen. Turvakieltohakemuksen yhteydessä on tarkistettava, asuuko hakijan kanssa samassa huoneistossa muita henkilöitä. Mikäli samassa taloudessa asuu puoliso/parisuhdekumppani ja lapsia, maistraatin tulee kehottaa turvakieltohakijaa huolehtimaan siitä, että myös muiden samassa huoneistossa asuvien osalta haetaan turvakieltoa. Lisäksi on tärkeää ohjeistaa turvakiellon hakijaa huolehtimaan siitä, että turvakielto haetaan erikseen myös saman talouden piiriin mahdollisesti myöhemmin liittyville henkilöille (esimerkiksi syntynyt lapsi).

28.2.2013

Maistraatin tulee kiinnittää hakijan huomiota siihen, että väestötietojärjestelmään merkitty turvakielto koskee vain väestötietojärjestelmää ja siitä tapahtuvaa tietojenluovutusta. Tieto turvakiellosta ei siten välity muille viranomaisille tai yrityksille, esimerkiksi Itella Oyj:lle, jonka kanssa Väestörekisterikeskus ja maistraatit keräävät yhdessä osoitetietoja. Ajoneuvoliikennerekisteriin välitetään kuitenkin sen tietojenluovutuksessa huomioon otettavaksi väestötietojärjestelmään merkitty turvakielto, vaikka ajoneuvoliikennerekisterin turvakieltoa ei ole erikseen pyydetty Liikenteen turvallisuusvirastolta.

Maistraatin tulisi kiinnittää turvakieltoa hakevan henkilön huomiota myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaiseen salassapitomahdollisuuteen, jos viranomaisen rekisterin ylläpidossa ei hyödynnetä väestötietojärjestelmän tietoja (ns. viranomaiskohtainen turvakielto).

3.3 Turvakiellon voimassaolo

Turvakielto on ensimmäisen kerran voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Turvakielto voidaan myöntää erityisestä syytä myös toistaiseksi voimassa olevana. Tämä mahdollisuus voisi koskea lähinnä sellaisia henkilöitä, jotka saattavat tarvita turvakieltoa ammattinsa vuoksi, kuten esimerkiksi poliisi, vanginvartijat, syyttäjät ja tuomarit. Joissakin tapauksissa tietystä ammatista tai olosuhteesta johtuva uhka saattaa olla olemassa niin kauan, kuin henkilö toimii tässä ammatissa tai olosuhde (esimerkiksi todistajansuojeluohjelma) kestää, joissakin tapauksissa jopa sen jälkeen. Mahdollisuudella myöntää turvakielto myös toistaiseksi voimassa olevana voidaan poistaa niitä ongelmia, joita voisi aiheutua tapauksissa, joissa tarve on pitkäaikainen.

Turvakieltoa ei tule automaattisesti merkitä toistaiseksi voimassa olevana pelkästään esimerkiksi sillä perusteella, että henkilö toimii tietyssä ammatissa. Turvakieltoa koskevasta hakemuksesta tulisi ilmetä arvio uhkan kestosta. Asiaa harkittaessa tulisi kaikki asiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen voida arvioida, että turvakiellon tarve tulee joka tapauksessa olemaan pitkäaikainen ja on ennakoitavissa, että se jouduttaisiin todennäköisesti kuitenkin uusimaan, jos se myönnettäisiin ensin määräaikaisena.

Turvakiellon saanut henkilö voi milloin tahansa kiellon voimassa ollessa pyytää sen voimassaolon päättymistä. Tällainen pyyntö tulee tehdä aina kirjallisena. Pyyntöön tulee liittää jokaisen turvakiellon kohteena olevan henkilön kirjallinen suostumus, mikäli hän ei itse ole hakijana.

Kun turvakielto on päättynyt, sen ei katsota taannehtivasti koskevan myöskään kiellon voimassaoloajan tietoja. Kun henkilö kuolee, häneen kohdistuva turvakiellon voimassaolo jatkuu kiellon määräajan loppuun asti ja toistaiseksi voimassa olevan turvakiellon osalta turvakielto **jää pysyväksi**.

3.4 Yhteysosoite

Turvakiellon saaneen henkilön osalta on mahdollista tallettaa väestötietojärjestelmään yhteysosoite. **Maistraatin tulee aina kiinnittää kiellon hakijan huomiota mahdollisuu-**

28.2.2013

teen ilmoittaa väestötietojärjestelmään tallettavaksi sellainen **yhteisosoite**, jota turvakielto ei koske. Yhteisosoite ei ole sama kuin väestötietojärjestelmään merkittävä postiosoite.

Yhteisosoite merkitään rekisteriin, jotta muutkin kuin viranomaiset voivat tarvittaessa saada turvakieltotapauksessa yhteyden turvakiellon saaneeseen henkilöön. Yhteisosoite voidaan luovuttaa kaikille sitä tarvitseville tahoille, ellei osoitteeseen kohdistu henkilön ilmoituksen perusteella väestötietojärjestelmään merkittyjä tietojenluovutuskieltoja (suoramarkkinointikielto, yhteystietojen luovutuskielto ja asiakasrekisterin päivityskielto, sekä henkilömatrikkelikielto ja sukututkimuskielto).

Yhteisosoite voi olla esimerkiksi postilokero-osoite, työpaikan osoite tai muu vastaava osoite, josta ei ilmene henkilön asumista koskevia täsmällisiä tietoja. Tarvittaessa on syytä harkita, tuleeko osoitteen haltijan suostumus osoitteen merkitsemiseksi väestötietojärjestelmän yhteisosoitteeksi varmistaa.

On otettava huomioon, että kaikille turvakiellon omaaville henkilöille ei ole merkitty väestötietojärjestelmään yhteisosoitetta ja että yhteisosoite on ollut mahdollista ilmoittaa väestötietojärjestelmään vasta 1.3.2010 alkaen.

3.5 Turvakiellon alaiset tiedot

Turvakielto kattaa erityistä yhteisosoitetta lukuun ottamatta kaikki muut väestötietojärjestelmään henkilölle talletetut kotikunta-, asuinpaikka-, osoite- ja yhteystiedot, myös sähköpostiosoitteet. Tietojenluovutusrajoituksen alaisia ovat myös henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitiedot, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista, kun turvakiellon kohteena olevan henkilön tietoja luovutetaan väestötietojärjestelmästä.

Turvakiellon alaisia tietoja ovat lähtökohtaisesti kaikki tiedot, jotka saattavat paljastaa turvakiellolla suojattavia tietoja. Turvakiellon alaisia tietoja ovat näin ollen kotipaikkatunnus, kunnan osa-alue ja vuoden vaihteen kotikuntatieto. Turvakiellon alaisiksi tiedoiksi saatetaan katsoa myös esimerkiksi edellinen osoite tai muu aiempi tieto. Tarvittaessa turvakiellon alaisiksi katsottavat tiedot tulee määritellä tarkemmin tietojenluovutusluvassa tai siihen liittyvissä tietuekuvauksissa taikka tietojen käsittelysäännöissä. Tietojenluovutusasiakirjoissa voi olla myös määritelty, että vain osa turvakiellon alaisiksi katsottavista tiedoista voidaan luovuttaa luovutuksensaajalle.

Turvakiellon alaisia tietoja ovat lähtökohtaisesti seuraavat väestötietojärjestelmän henkilötiedot:

- Vakinainen kotimainen osoite
- Tilapäinen kotimainen osoite
- Postiosoite
- Vakinainen ulkomainen osoite
- Tilapäinen ulkomainen osoite
- Sähköpostiosoite
- Vakinainen kotipaikkatunnus
- Tilapäinen kotipaikkatunnus
- Kotikunta

28.2.2013

- Tilapäinen kunta
- Kunnan osa-alue
- Vuodenvaihteen kunta
- Evankelis-luterilainen tai ortodoksinen seurakunta
- Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta tai sen seurakunta
- Vaalitiedot; äänestyskuntiin ja -paikkoihin liittyvät tiedot

Turvakiellon tulisi koskea myös henkilön kanssa samassa taloudessa asuvaa puolisoa tai lasta, jotta turvakiellon suoja tarjoama toteutuisi täysimääräisesti. Yhden perheenjäsenen osalta tehty turvakieltohakemus ei kuitenkaan automaattisesti ulotu muihin perheenjäseniin, vaan hakemus on nimenomaisesti tehtävä kaikkien perheenjäsenten osalta tarvittaessa asianmukaisesti edustettuna.

Turvakiellon alaisia tietoja ovat lähtökohtaisesti myös seuraavat kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotiedot, jos niihin on liitettävissä kiinteistöyksikön omistajaa, rakennuksen omistajaa tai edustajaa, huoneiston asukasta taikka rakennusluvan hakijaa koskevia henkilötietoja:

- Kiinteistötunnus
- Rakennustunnus
- Huoneistotunnus
- Rakennuslupatunnus
- Rakennuksen koordinaatit
- 900-ryhmiin kuuluvien olinpaikkatunnus liitettynä kiinteistötunnukseen
- Kunta
- Sijaintialue (kylä)
- Kunnan osa-alue
- Äänestysalue
- Rakennuksen sijaintiosoite
- Kiinteistöyksikön osoite

Henkilön muita kuin turvakiellon alaisia tietoja luovutusrajoitus ei koske. Näin ollen esimerkiksi nimien ja siviilisäädyn muutokset voidaan turvakiellosta huolimatta välittää luovutuksensaajalle. Väestötietojärjestelmään merkittävä yhteysosoite ei myöskään ole turvakiellon alainen tieto.

3.6 Tieto turvakiellon olemassa olostä

Tieto siitä, että henkilölle on rekisteröity turvakielto, ei ole turvakiellon alainen tieto. Tietoa ei tule yleisten tietosuojaperiaatteiden mukaisesti luovuttaa, jos se ei ole tarpeellista. Luovutusta onkin harkittava tapauskohtaisesti, eikä tietoa tule luovuttaa viranomaisellekaan ilman, että se olisi viranomaistoiminnassa hyödyllistä. Pelkkää tietoa siitä, että kyseessä on turvakielto tapaus, voidaan ajatella annettavan perustellusta syystä lisäksi yksityissektorille, kuten esimerkiksi pankeille, vakuutusyhtiöille ja luottotietoyrityksille.

28.2.2013

4. Käsittelyn periaatteet

4.1 Yleistä

Tässä käytäntösääntöjen luvussa (4) käsitellään pääasiassa väestötietojärjestelmän turvakieltojen luovuttamista koskevia periaatteita. Periaatteita on syytä noudattaa soveltuvasti myös Väestörekisterikeskuksessa ja maistraateissa.

Rekisterihallinnon viranomainen voi perustellusta syystä hyväksyä tässä luvussa (4) edellytetyistä periaatteista vähäisiä poikkeuksia yksittäistapauksittain, mikäli sen ei katsota loukkaavan henkilöiden yksityisyyden suojaa.

4.2 Käsittelyn pääperiaatteet sekä turvakiellon alaisten tietojen saantiin oikeutetut tahot

4.2.1 Turvakiellon alainen tieto voidaan luovuttaa vain viranomaiselle

Turvakieltoa koskevista säännöksistä ilmenee, että turvakiellon alaisia tietoja **ei voida milloinkaan luovuttaa muille kuin viranomaisille**. Kiellon kohteena olevat tiedot voidaan lisäksi luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus kiellon kohteena olevan tiedon käsittelyyn perustuu lain tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tämän kiellon saaneen henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen.

Tietojen saantiin väestötietojärjestelmästä oikeuttavia perusteita voivat olla lakisääteisten tai viranomaismääräysten mukaisten tehtävien hoidon edellyttämät tietotarpeet, kuten asevelvollisuuden suorittaminen, verotus, vaalit, rikollisuuden torjuminen ja esitutkinta, lakisääteisten etuuksien maksatus tai viranomaistehtävien edellyttämä maksujen perintä taikka muu viranomaisen tiedoksianto tai toimeenpanotehtävä.

Turvakiellon alaisten tietojen säännöllinen toimittaminen viranomaiselle talletettavaksi tämän pitämään henkilörekisteriin on poikkeuksellinen toimenpide, jonka yhteydessä tulee asettaa mahdollisimman täsmälliset ja tarkat tietojen käyttöä ja suojausta koskevat ehdot. **Turvakiellon alaisten tietojen luovutus ja käyttö tulisi ensisijaisesti järjestää siten, että asianomaiset viranomaiset pääsevät tietoihin käsiksi vain yksittäisinä kyselyinä väestötietojärjestelmän reaaliaikaisen kyselyjärjestelmän avulla.** Sovelluskyselyiden osalta edellytys toteutuu, jos käsiteltävänä oleva turvakiellon alainen tieto ei yksittäisen kyselyn yhteydessä tallennu luovutuksensaajan rekisteriin.

Viranomainen voi postittaa tiedossaan olevaan turvakiellon alaiseen osoitteeseen viranomaistoimintaansa kuuluvia lähetyksiä turvakiellon omaavalle henkilölle. Jonkin muun henkilön tai yhteisön postilähetyksen toimittamisen turvakiellon omaavalle voi yleensä luontevimmin tehdä maistraatti asianomaisen tahon puolesta. Maistraatilla ei ole tähän kuitenkaan laissa säädettyä velvollisuutta, ja osa maistraateista ei käytännössä ole välittänyt kolmannen postilähetyksiä turvakiellon omaavalle. Joissain tilanteissa henkilö tai yhteisö, jolle turvakiellon alaista tietoa ei voida luovuttaa, voi myös pyytää haastemiestä olemaan yhteydessä hänen tavoittelemaansa henkilöön.

Väestörekisterikeskus suosittaa, että maistraatit välittävät turvakielto-tilanteissa tarvittaessa postilähetyksiä turvakiellon omaaville ainakin niissä tapauksissa, joissa haastemiestiedoksianto ei tule kyseeseen. Postilähetyksellä on syytä toimittaa maistraatin kirjekuorella,

28.2.2013

jotta sitä ei voida palauttaa kirjekuoreen merkittyyn muuhun osoitteeseen. Niissä tilanteissa, joissa henkilölle on merkitty väestötietojärjestelmään yhteysosoite, ei ole postilähetysten edelleen lähettämisen tarvetta. Tästäkin johtuen on tärkeää, että maistraatit informoivat turvakieltoa hakevaa yhteysosoitemahdollisuudesta.

4.2.2 Henkilöllä on oikeus saada omat tietonsa

Henkilö voi henkilötietolain (523/1999) 26 §:n mukaisesti henkilökohtaisesti itse tarkastaa omat turvakiellonkin alaiset tiedot väestötietojärjestelmästä. Muutoinkaan ei ole estettä luovuttaa turvakieltoon liittyviä tietoja henkilölle itselleen. On kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota turvakiellon kohteena olevaa tietoa pyytävän henkilön henkilöllisyyden varmistamiseen.

4.2.3 Turvakiellon alaisia tietoja käsiteltäessä huomioon otettavaa

Rekisterihallinnon viranomainen päättää sekä viranomaisten että eri tietojenluovutustapojen osalta yksittäistapauksittain, milloin väestötietojärjestelmästä luovutetaan turvakiellon alaisia tietoja viranomaiselle. Viranomaisellakaan ei ole kaikissa tilanteissa oikeutta saada turvakiellon alaisia tietoja. **Jos turvakiellon alaisia tietoja luovutetaan viranomaiselle suoraikäyttöisesti tai muutoin massamuotoisesti, siitä tulee aina olla maininta tietojenluovutusluvassa tai siihen liittyvissä asiakirjoissa.** Jos mainintaa ei ole, tietoja ei koskaan luovuteta.

Luovutuksensaajana oleva viranomainen saa antaa oikeuden turvakiellon alaisten tietojen käsittelyyn vain luovutuksensaajan erikseen nimeämille, mahdollisimman harvoille vakinaisille virkamiehille, joiden tehtäviin kyseisten tietojen käsittely välittömästi ja välttämättä liittyy. Näistä periaatteista voidaan poiketa vain erityisistä syistä. Luovutuksensaaja vastaa työntekijöidensä luotettavuudesta ja sen tulee toteuttaa esimerkiksi mahdollisesti tarvittavat henkilöstön turvallisuus- ja luotettavuustarkastukset.

Väestötietojärjestelmässä oleva **tieto siitä, että henkilö on saanut turvakiellon (turvakieltoimerkintä) tulee luovuttaa** kunkin henkilön kohdalla tietojenluovutuksen yhteydessä, kun luovutettavaksi tulee turvakiellon alaisia tietoja. Postilähetystä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten voidaan poikkeuksellisesti luovuttaa tietoja ilman turvakieltoimerkintää. Jos viranomaisen tietojärjestelmiin on luovutettu turvakiellon alaisia tietoja, **luovutuksensaajan järjestelmästä on** niin ikään aina henkilö- tai yksikkötasoisesti **ilmettävä, että kyse on turvakiellon alaisista tiedoista.**

Väestötietojärjestelmän tietojen luovutuksensaajan on toteutettava tietojärjestelmiinsä näiden käytännösääntöjen mukaiset tekniset suojausratkaisut, jos luovutuksensaajan rekistereihin luovutetaan turvakiellon alaisia tietoja. Turvakiellon kohteena olevia tietoja saavan viranomaisen on muun muassa huolehdittava siitä, että sen vastuulla olevat tietojärjestelmät ja toiminnalliset menettelytavat tukevat tietojen suojattua käsittelyä.

Tietojen edelleen luovuttaminen kolmannelle on lainsäädännön mukaan sallittua ainoastaan poikkeuksellisesti ja jos tästä on laissa erikseen säädetty. Luovutettaessa tietoja edelleen on huolehdittava soveltuvasti näiden käytännösääntöjen mukaisista menettelyistä. Turvakiellon alaiset tiedot eivät saa ilmetä viranomaisen julkisista rekistereistä, niiden osista tai asiakirjoista.

28.2.2013

Kun väestötietojärjestelmästä luovutetaan viranomaiselle toistuvasti aineistoja, joissa turvakielloilla tai niihin liittyvillä tiedoilla on merkitystä, tulee **suosia mahdollisimman tiheästi tapahtuvia tietojenluovutuksia**. Muutoin voi käydä niin, että väestötietojärjestelmään merkitty turvakiello tai siihen liittyvä muu tietojenluovutusratkaisu jää välittymättä luovutuksensaajan rekisteriin kohtuullisessa ajassa. Tältä osin tulee tietoluvassa kiinnittää huomiota asiaan sekä henkilötietolain 9 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään tietojen virheettömyydestä ja ajantasaisuudesta. Viranomaisen tulee myös mahdollisuuksien mukaan käyttää **postituksissa** turvakiellon omaavan henkilön asuinosoitteen sijasta hänen **yhteysosoitettaan**.

Mikäli viranomaisen omat tietojärjestelmät mahdollistavat kyselykäytön, on turvakiellon alaisten tietojen käytön kirjautettava lokitiedostoon. Lokitiedostoa on säilytettävä kohtuullinen aika, joka virkarikosten syyteoikeuden vanhentumisen ja väestötietojärjestelmän suorakyselyiden lokitietojen säilyttämisen osalta on enintään viisi vuotta.

Lokitiedostosta on ilmentävä, kenen turvakiellon omaavan henkilön tietoja on käsitelty, kuka tietoja on käsitellyt ja käsittelyn ajankohta vähintään päivän tarkkuudella. Väestötietojärjestelmän suorakyselyiden ja osittain myös sovelluskyselyiden osalta lokitiedot kirjautuvat Väestörekisterikeskuksen lokitiedostoon.

4.3 Turvakielloa koskevan tiedon käyttö ja suojaus sekä niitä koskeva selvitys

4.3.1 Turvakiellon alaisten tietojen käyttäjät

Viranomainen saa myöntää luvan käsitellä väestötietojärjestelmästä luovutettuja turvakiellon alaisia tietoja vain vakinaisessa tai vastaavassa virkasuhteessa oleville luotettaviksi todetuille virkamiehilleen. Tietoja saavat käsitellä vain sellaiset virkamiehet, joiden tehtäviä ja toimintaa asianomaisella viranomaisella on mahdollisuus seurata ja valvoa ja tämäkin henkilö ainoastaan sellaisissa tehtävissä, joissa näiden tietojen käsittely on välttämätöntä.

Turvakiellon alaisia tietoja saavan viranomaisen tulee pitää luetteloa niistä henkilöistä, joilla on oikeus käsitellä turvakiellon alaisia tietoja viranomaisen tehtävissä. Luetteloiden on oltava ajantasaisia ja niissä on oltava sovelluskohtaiset tiedot henkilöistä, joilla on oikeus käsitellä kyseessä olevia tietoja.

Väestörekisterikeskus voi tulostaa tarvittaessa väestötietojärjestelmän suorakäyttösovellusten käyttäjätunnusrekisteristä otteita niistä henkilöistä, joilla on oikeus käsitellä kyselyjärjestelmän välityksellä turvakiellon alaisia tietoja. Sovelluskyselyiden osalta kyseessä olevien henkilöiden selvittäminen saattaa edellyttää yhteistyötä luovutuksensaajan kanssa. Käyttäjätiedot voidaan tarvittaessa toimittaa tarkistettaviksi asianomaisille sovellusta käyttäville viranomaisille.

4.3.2 Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta

Kun viranomainen hakee luovutettaviksi väestötietojärjestelmään merkittyjä turvakiellon alaisia tietoja, on edellytettävä, että viranomainen antaa Väestörekisterikeskukselle tai asianomaiselle maistraatille yksityiskohtaisen selvityksen turvakiellon alaisten tietojen käsittelystä ja suojauksesta toiminnassaan ja mahdollisissa omissa tietojärjestelmissään. Turvakiellon alaisia tietoja ei saa käyttää muuhun kuin ilmoitettuun käyttötarkoitukseen eikä luovuttaa sivulliselle.

28.2.2013

Massamuotoiseen tietojenluovutukseen (mukaan lukien suora- ja sovelluskyselyt) liittyvästä kirjallisesta selvityksestä on ilmettävä ainakin seuraavat seikat:

- missä käyttötarkoituksissa ja minkälaisissa tehtävissä turvakiellon alaisia tietoja tarvitaan,
- kuka organisaatiossa on toimivaltainen päättämään edellisessä kohdassa mainittujen oikeuksien myöntämisestä,
- kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitus varmistaa,
- miten kyseessä olevien tietojen käytön seuranta ja valvonta on organisaatiossa toteutettu toiminnallisesti ja teknisesti sekä
- lakiin perustuva mahdollisuus turvakiellon alaisten tietojen edelleen luovuttamiseen.

Maistraatin tulee tapauskohtaisesti harkita, millainen selvitys luovutuksensaajalta edellytetään, kun luovutetaan turvakiellon alaisia tietoja niin kutsuttuna yksittäisenä tietojenluovutuksena.

4.4 Periaatteiden soveltaminen maistraateissa

Maistraatit tekevät itsenäisesti turvakiellon alaisia tietojenluovutuksia ja muita kiellon alaisten tietojen käsittelyä koskevat ratkaisunsa. Maistraatti vastaa muun muassa siitä, että sen virkamiehille on myönnetty asianmukaisesti oikeuksia turvakiellon alaisten tietojen käsittelyyn. Väestörekisterikeskus suosittaa, että maistraatit noudattavat näiden käytäntösääntöjen periaatteita. Samat säännökset ja soveltuvasti näiden käytäntösääntöjen periaatteet tulee ottaa huomioon massamuotoisen tietojenluovutuksen lisäksi **yksittäisessä tietojenluovutuksessa**.

Maistraatin tulee dokumentoida turvakiellon alaisiin tietoihin liittyvät tietojenluovutusratkaisut siten, että ne ovat tarvittaessa jälkikäteen selvitettävissä.

Nimilautakunta on nimiasetuksen (254/1991) säännöksistä poiketen 1.9.2009 katsonut, että turvakiellon tarkoitus huomioon ottaen ei ole tarpeen kuuluttaa Virallisessa lehdessä turvakiellon kohteena olevan henkilön nimenmuutosta.

5. Tietopalvelukohtaiset periaatteet

5.1 Yleistä

Turvakiellon alaisten tietojen luovutus ja käyttö tulee **ensisijaisesti** järjestää siten, että **tietojen käsittelijät pääsevät niihin käsiksi vain tapauskohtaisesti**, esimerkiksi yksittäisinä suorakyselyinä. Jos turvakiellon alaisten tietojen tarve on satunnaista, tiedot on pääsääntöisesti pyydettävä tarvittaessa niin kutsuttuna yksittäisenä tietojenluovutuksena kirjallisesti maistraatista.

Turvakiellon alaisten tietojen säännöllinen toimittaminen viranomaiselle talletettavaksi tämän rekisteriin on poikkeuksellinen toimenpide, jonka yhteydessä tulee asettaa mahdollisimman täsmälliset ja tarkat tietojen käyttöä ja suojausta koskevat ehdot. Jatkossa

28.2.2013

annettavissa massamuotoisissa väestötietojärjestelmän tietojenluovutusluvuissa asia otetaan huomioon siten, että **turvakiellon alaisten tietojen luovuttaminen on vain poikkeuksellisesti mahdollista muilla tietopalvelumuodoilla kuin suoraikätkyselyillä tai vastaavasti toteutetuilla sovelluskyselyillä.**

Laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun hallituksen esityksen 36 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavaa:

”Esimerkiksi turvakiellon alaisten tietojen säännöllinen toimittaminen viranomaiselle tallettavaksi tämän pitämään henkilörekisteriin olisi säännöksen mukaan poikkeuksellinen toimenpide, jonka yhteydessä tulisi asettaa mahdollisimman täsmälliset ja tarkat tietojen käyttöä ja suojausta koskevat ehdot. Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittelystä säädettäisiin tarkemmin ehdotetun lain 37 ja 44 §:ssä. Turvakiellon alaisten tietojen käyttö tulisikin ensisijaisesti järjestää siten, että asianomaiset viranomaiset pääsivät niihin käsiksi vain tapauskohtaisesti esimerkiksi yksittäisinä kyselyinä väestötietojärjestelmän reaaliaikaisen kyselyjärjestelmän avulla.”

Nykyisten turvakiellon alaisten tietojen luovutusikäntöjen muuttaminen muutostietopalvelupainotteisesta suoraikätköiseksi vie aikaa luovutuksensaajien järjestelmiin ja käytäntöihin tarvittavien muutosten sekä Väestörekisterikeskuksen tietojenluovutusikäntösten päivitystarpeen vuoksi. Muutoksia suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon tietojen käsittelyn turvallisuuteen liittyvät seikat kokonaisvaltaisesti.

Väestötietojärjestelmään merkittyä **yhteysosoitetta** turvakiellon alaisten tietojen käyttöä koskevat erityisrajoitukset eivät koske. Yhteysosoitetta luovutettaessa on kyllä otettava huomioon muut väestötietolain tietojenluovutusedellytykset, kuten esimerkiksi henkilölle ilmoituksen perusteella merkityt tietojenluovutuskiellot. Yhteysosoitteiden tallentaminen väestötietojärjestelmään on kuitenkin aloitettu vasta väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain voimaantulon myötä, eikä osoitteita ole väestötietojärjestelmässä kattavasti.

5.2 Suoraikätkö- ja otekyselyt

Tietoa turvakiellon saaneen henkilön kiellon alaisista tiedoista **ei tule koskaan luovuttaa** väestötietojärjestelmän suoraikätkösovelluksen välityksellä **muille kuin viranomaisille**. Jos luovutuksensaajalla ei ole oikeutta turvakiellon alaisiin tietoihin, kyseessä olevat kentät ovat tyhjiä tai niissä on asiaan liittyvää informaatiota.

Turvakiellon alaisten tietojen luovuttaminen viranomaiselle tulee ratkaista aina tapauskohtaisesti tietojenluovutusluvassa tai siihen liittyvissä asiakirjoissa. Käyttöoikeuksia hallitaan niin luovutuksensaajien kuin rekisterihallinnon virkamiestenkin osalta henkilökohtaisten käyttöoikeusroolien avulla. Kun väestötietojärjestelmän turvakiellon kohteena olevia tietoja katsotaan suoraikätkökyselyllä, sovellus varoittaa ennen turvakiellon alaisten tietojen näyttämistä, että kyseessä on turvakiellotapaus.

Rekisterihallinnossa mahdolliset käyttörajoitukset tehdään toimintayksikkökohtaisin (Väestörekisterikeskus, maistraatti) ratkaisuin. Lähtökohtana on tällöinkin, että laajat kyselyoikeudet annetaan vain rajoitetulle joukolle väestökirjahallinnon vakinaisia virkamiehiä.

28.2.2013

Tässä kohdassa mainitut periaatteet koskevat soveltuvasti myös tilanteita, joissa luovutuksensaajana olevan viranomaisen tai rekisterihallinnon virkamiehelle annetaan mahdollisuus käyttää niin kutsuttuja tulostekyselyitä. Sovelluksen varotoimet ovat tällöin samalaiset kuin suorakäytön kohdalla.

Rekisterihallinnon otesovellusten (aiempia virka- ja kotipaikkatodistuksia koskevat tulosmahdollisuudet) turvakiellon alaisten tietojen luovuttaminen on ratkaistu samalla tavalla kuin suorakäyttökyselyissä käyttöoikeusroolien avulla. Lähtökohtana on otesovellustenkin osalta, että käsittelyoikeudet myönnetään vain rajoitetulle joukolle rekisterihallinnon vakinaisia virkamiehiä.

Väestötietojärjestelmän suorakäyttösovelluksen käyttöä seurataan muun muassa käyttäjäkohtaisesti lokitiedoston avulla. Lokitiedostoa säilytetään viiden vuoden ajan.

5.3 Muutostietopalvelu

Muutostietopalvelussa tulisi pääsääntöisesti luovuttaa vain tieto turvakiellon olemassa olosta. Turvakiellon kohteena olevat tiedot tulisi ensisijaisesti hakea tapauskohtaisesti suorakäyttökyselyllä tai siihen rinnastuvalla sovelluskyselyllä. Turvakiellon alaisia tietoja ei lähtökohtaisesti tule tallettaa luovutuksensaajan rekisteriin. Turvakiellon alaiset tiedot voi pyytää tarvittaessa kirjallisesti maistraatilta.

Tietoa turvakiellon kohteena olevista tiedoista **ei tule koskaan luovuttaa** muutostietopalvelussa **muille kuin viranomaisille**. Jos turvakiellon alaisia tietoja ei luovuteta, välitetään muutostietojen toimituksessa kotikuntaa ja osoitteita koskevat tiedot tyhjinä tai niihin merkitään esimerkiksi teksti ”Lisätietoja maistraatista”. Tavoitteena on, että luovutuksensaaja ei jatkossa käyttäisi sillä järjestelmässään ehkä ennestään olleita turvakiellon alaisia tietoja. Tähän tulee pyrkiä myös korostamalla asiaa tietoluovutuksissa. Viranomaisten osalta turvakiellon alaisten tietojen luovuttamista koskeva kysymys tulee ratkaista tapauskohtaisesti tietojenluovutusluvassa tai siihen liittyvissä asiakirjoissa.

Niille viranomaisille, joille luovutetaan turvakiellon kohteena olevia tietoja muutostietopalvelussa, välitetään kyseessä olevien tietojen lisäksi aina henkilötasoisesti tieto siitä, että kyseessä on turvakieltotapaus. Näin menetellään myös niiden viranomaisten kohdalla, joille välitetään esimerkiksi vain tieto turvakiellon saaneen henkilön kotikunnasta tai vastaava muu turvakiellon alainen tieto. Kunnille ei kuitenkaan luovuteta tietoa siitä, että kyseessä on turvakieltotapaus, jos niille luovutetaan kunnan jäsenenä olevan henkilön tietoja ilman välittömiä turvakiellon alaisia tietoja. Kotikunta ilmenee tällöin kyllä välillisesti.

Kun turvakielto päättyy, niin ajallisesti seuraavassa muutostietojen toimituksessa henkilön turvakiellon kohteena olleet tiedot luovutetaan vastaanottavaan järjestelmään, jollei muista syistä toisin johdu.

Evankelis-luterilaiselle kirkolle ja ortodoksiselle kirkkokunnalle luovutetaan muutostietopalvelussa tieto turvakiellosta sekä kirkkojen tarvitsemat turvakiellon alaiset tiedot, koska kirkkokunnilla on vielä viranomaistehtäviä, joiden hoitamiseksi ne tarvitsevat kyseessä olevia tietoja.

28.2.2013

5.4 Sovelluskyselyt

Sovelluskyselyiden osalta tulee noudattaa turvakieltoilanteissa soveltuvasti samoja periaatteita kuin muutostietopalvelussa (kohta 5.3) tai suoraikätkyselyissä (kohta 5.2).

Sovelluskyselyillä haetaan yleensä ajantasainen tieto luovutuksensaajan henkilörekisteriin väestötietojärjestelmästä, jolloin tilanne rinnastuu muutostietopalveluun. Sovelluskyselyllä saatetaan kuitenkin vain käydä suoraikätkyselyn tapaan katsomassa väestötietojärjestelmässä oleva tieto tallettamatta sitä luovutuksensaajan rekisteriin, jolloin tilanne rinnastuu suoraikätkyselyyn.

Sovelluskyselyiden käyttöä seurataan muun muassa lokitiedoston avulla. Sovelluskyselykäyttäjien henkilöllinen selvittäminen saattaa edellyttää yhteistyötä luovutuksensaajaorganisaation kanssa, koska Väestörekisterikeskuksen lokeihin ei välttämättä jää henkilötasoisia tietoja siitä luovutuksensaajan virkamiehestä, jonka toiminnasta sovelluskysely on aiheutunut. Väestörekisterikeskus säilyttää lokitiedostoa viisi vuotta, ja luovutuksensaajan tulee osaltaan tallettaa väestötietojärjestelmän sovelluskyselyihin liittyvät lokitietonsa samaksi ajaksi.

5.5 Rekisterin kertapäivitys tai toistuva kertapäivitys

Rekisterin kertapäivityksissä tai toistuvissa kertapäivityksissä ei yleensä tule luovuttaa turvakiellon kohteena olevia tietoja luovutuksensaajan rekisteriin. Jos väestötietojärjestelmän suoraikätkyselyt eivät ole turvakieltoilanteissa luovutuksensaajan käytettävissä, turvakiellon alaiset tiedot voi pyytää tarvittaessa kirjallisesti maistraatilta.

Tietoa henkilön turvakiellon alaisista tiedoista **ei tule koskaan luovuttaa** rekisterien päivityksissä **muille kuin viranomaisille**. Jos turvakiellon alaisia tietoja ei luovuteta, välitetään päivityksissä turvakiellon kohteena olevat tiedot tyhjinä tai esimerkiksi maininnoin, että lisätietoja saa maistraatista. Vastaanottavasta aineistosta tyhjenetään siellä ennestään olevat kotikunta- ja osoitetiedot tai mahdolliset muut turvakiellon alaiset tiedot. Tavoitteena on, että luovutuksensaaja ei jatkossa käyttäisi sillä järjestelmässään ehkä ennestään olleita turvakiellon alaisia tietoja. Tähän tulee pyrkiä myös korostamalla asiaa tietoluissa.

Viranomaisten osalta turvakiellon alaisten tietojen luovuttamista koskeva kysymys ratkaistaan tapauskohtaisesti tietojenluovutusluvassa tai siihen liittyvissä tietuekuvauksessa taikka käsittelysäännöissä. Niille viranomaisille, joille päivitetään tieto turvakiellon saaneen henkilön turvakiellon alaisista tiedoista, välitetään näiden tietojen lisäksi aina tieto siitä, että henkilölle on rekisteröity turvakielto.

5.6 Poiminnot

Tietoa turvakiellon saaneen henkilön kiellon alaisista tiedoista **ei tule koskaan luovuttaa** poimintojen yhteydessä **muille kuin viranomaisille**. Viranomaisille tehtävissä poiminoissa turvakieltoyksymys tulee ratkaista aina tapauskohtaisesti tietojenluovutusluvassa tai siihen liittyvissä asiakirjoissa.

28.2.2013

Väestötietojärjestelmän poiminnoissa turvakiellon kohteena olevat tiedot voidaan luovuttaa tai jättää luovuttamatta tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Toisinaan ei ole tarpeellista poimia turvakiellon kohteena olevien henkilöiden tietoja lainkaan luovuttavaan aineistoon. Toisinaan poiminnassa saattaa olla välttämätöntä luovuttaa henkilön muita kuin turvakiellon kohteena olevia tietoja, vaikka turvakiellon alaisia tietoja ei voida antaa.

On myös mahdollista, että turvakiellon kohteena olevia tietoja luovutetaan poiminta-aineistossa.

Mikäli turvakiellon alaisten osoitetietojen luovutukseen päädytään ja tiedot luovutetaan ainoastaan lipukkeina tai tarroina **kertapostitusta varten**, luovutetaan vain turvakiellon alaiset tiedot, mutta ei henkilötasoisesti tietoa siitä, keillä on turvakielto. Näissä tapauksissa vaara turvakiellon saaneen henkilön osoitetietojen joutumisesta asiattomien käsiin ei ole yhtä suuri kuin muissa tietopalvelumuodoissa, koska näitä palveluja käytetään yleensä vain kertaluonteisesti erilaisten viranomaislähetysten perille saattamiseksi. Myös turvakieltoa koskevan selvityksen (kohta 4.3.2) osalta voidaan näissä tapauksissa joutua. Tietojenluovutusluvassa mahdollinen seurantalista tai vastaava tuloste tulee kuitenkin aina määrätä hävitettäväksi turvallisella tavalla heti käytön jälkeen **ja luvassa tulee korostaa, että aineisto saattaa sisältää turvakiellon alaisia tietoja**.

Jos poiminnan turvakiellon alaisia tietoja sisältävä aineisto toimitetaan viranomaiselle **muuta kuin kertaluonteista käyttöä varten**, luovutetaan tällöin osoitetietojen lisäksi aina henkilötasoisesti myös tieto siitä, että henkilöllä on turvakielto. Tietojenluovutusluvassa aineisto on määrättävä aina hävitettäväksi turvallisella tavalla heti käytön jälkeen.

5.7 Osoitepalvelu

Osoitepalvelulla tarkoitetaan tässä osoitepalvelupuhelinta ja internet-osoitepalvelua (Osoitepalvelu.net). **Osoitepalvelussa ei tule milloinkaan luovuttaa tietoa turvakiellon olemassa olosta taikka turvakiellon alaisista tiedoista.**

Osoitepalvelupuhelinta varten on oma käyttöoikeusrooli, jolla on estetty turvakiellon alaisen tietojen näkeminen. Muita käyttöoikeusrooleja ei saa käyttää palvelussa.

5.8 Asiakirjapalvelut

Asianomainen maistraatti päättää voimassa olevan lainsäädännön nojalla ja käyttötarkoitus huomioon ottaen tapauskohtaisesti, voidaanko turvakiellon kohteena olevia tietoja luovuttaa otteilla tai muutoin kirjallisesti. **Tietoja ei tule koskaan luovuttaa muille kuin viranomaisille tai henkilölle itselleen.**

Maistraatti voi toimittaa sivullisen postilähetyksen turvakiellon omaavalle henkilölle, jos turvakiellon alaisia tietoja ei voida hakijalle luovuttaa. Maistraatti voi tarvittaessa vaatia postilähetyksen välittämistä koskevan pyynnön kirjallisena. Postilähetys on syytä toimittaa maistraatin kirjekuoressa, jotta sitä ei voida palauttaa kirjekuoreen merkittyn muuhun osoitteeseen.

28.2.2013

Väestötietolain 44 § saattaa edellyttää luovutuksensaajan antavan selvityksen tietojen käytöstä ja suojauksesta myös silloin, kun turvakiellon kohteena olevia tietoja luovutetaan yksittäin viranomaiselle. Varminta on pyytää selvitys jo ennen tietojen luovuttamista.

Otesovelluksia koskevat varotoimet on selostettu kohdassa 5.2. Otesovellustenkin käyttörajoitukset on tehtävä rekisterihallinnon sisällä toimintayksikkökohtaisin (Väestörekisterikeskus, maistraatti) ratkaisuin. Lähtökohtana on tällöinkin, että otteiden tulostusoikeudet annetaan vain rajoitetulle joukolle väestökirjahallinnon vakinaisia virkamiehiä.

Otteiden antoa seurataan käyttäjäkohtaisesti vastaavasti kuin suorakäyttösovelluksen käyttöä lokitiedoston avulla. Lokitiedostoa säilytetään viiden vuoden ajan.

5.9 Asukastietopalvelu

Asukastietopalvelu on lähinnä asunto- ja kiinteistöyhtiöiden sekä isännöitsijöiden käyttöön tarkoitettu palvelu. **Asukastietopalvelussa ei tule milloinkaan luovuttaa tietoa turvakiellon saaneen henkilön osoitteesta tai muista turvakiellon alaisista tiedoista.** Asukastietopalvelussa henkilö, jolle on merkitty turvakielto, poistetaan luovutettavasta aineistosta.